

Ministarstvo za prostorno uređenje
građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske

INSTITUCIONALNI I ZAKONSKI OKVIR
ZA POSTUPANJE SA SUPSTANCAMA KOJE OŠTEĆUJU
OZONSKI OMOTAČ I ZAMJENSKIM SUPSTANCAMA U
REPUBLICI SRPSKOJ

RADIONICA: “KIGALI AMANDMAN MONTREALSKOG
PROTOKOLA”

Sarajevo, 9-10.07.2019.

Bečka konvencija i Montrealski protokol

- Bečka konvencija (1985) **je okvirni sporazum**, koji podstiče međunarodnu saradnju pri istraživanju i praćenju promjena ozonskog omotača, te razmjenu podataka i saznanja o procesima u atmosferi i stratosferi
- Montrealski protokol **o supstancama / materijama koje oštećuju ozonski omotač (1987)** – skraćeni naziv **SOOO** (eng.: **Ozone Depleting Substances-ODS**) predstavlja pravni osnov za zaštitu ozonskog omotača, i sadrži konkretne operativne **mjere i rokove** za postepeno ukidanje proizvodnje i korišćenja supstanci koje oštećuju Ozonski omotač u svijetu, te obaveze i prava zemalja koje su pristupile Montrealskom protokolu. Ovim protokolom je prvi put ustanovljena lista **ODS** supstanci. Odlukom zemalja članica ovog sporazuma, do sada izmijenjen i dopunjen pet puta - Amandmani Montrealskog protokola: London (1990), Kopenhagen (1992), Beč (1995), Montreal (1997) i Peking (1999)

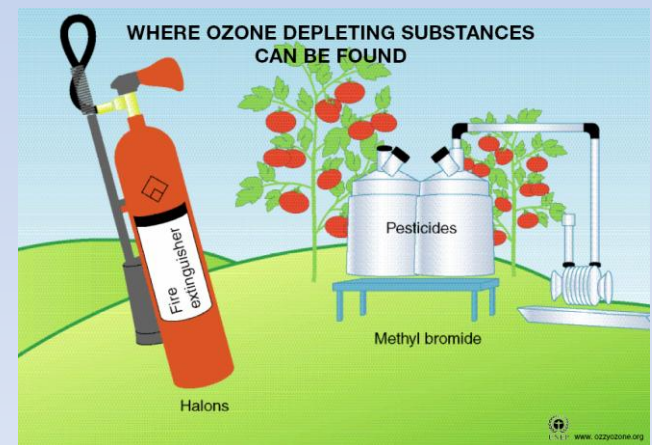
Status ratifikacije

- **SR BiH** je pristupila je Bečkoj konvenciji **14.09.1990** godine, a Montrealskom protokolu **03.01.1991.** godine.
- Bosna i Hercegovina, čije nasljeđe, prema Dejtonskom Ustavu za BiH (Aneks 4 Dejtonskog mirovnog sporazuma), je zvanično pristupila Bečkoj konvenciji i Montrealskom protokolu, po osnovu međunarodnih pravila sukcesije bivše zajedničke države, te joj je priznat status punopravne zemlje članice ova dva međunarodna ugovora od 01.09.1992. godine.
- Bosna i Hercegovina je, prema postupku i proceduri propisanim u „Zakonu o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora“ („Sl. Glasnik BiH“, br. 29/00), ratifikovala i zvanično pristupila i Amandmanima Montrealskog protokola (iz Londona, Kopenhagena i Montreala) 11.08.2003. godine, a Pekinškom amandmanu u oktobru 2011. godine, te tako stekla pravo na međunarodnu tehničku i finansijsku pomoć u sprovođenju Bečke konvencije i Montrealskog protokola.
- U pripremi je ratifikacija Kigali Amandmana, kojim će se smanjiti proizvodnja i potrošnja HFC supstanci za 80% u narednih 30 godina.

Implementacija

Potpisivanjem međunarodnog ugovora, odnosno ratifikacijom po osnovu sukcesije, država preuzima i brojne obaveze, a prije svega donosi propise koji će omogućiti sprovođenja ugovora i uspostavljanje i jačanje relevantnih institucija nadležnih za sprovođenje međunarodnih ugovora.

-Izrada zakona i podzakonskih akata vezano za zaštitu ozonskog omotača, zasniva se na odredbama Konvencije i protokola kao i odredbama propisa EU

Dio *Acquis communautaire*-a sa kojim se usklađuju propisi

- **Regulativa (Uredba)** Evropskog Parlamenta i Savjeta broj **1005/2009/EC** o supstancama koje oštećuju ozonski omotač
- **Regulativa (Uredba)** Evropskog Parlamenta i Savjeta broj **517/2014** od 16.aprila 2014. godine o fluorovanim gasovima sa efektom staklene bašte i stavljanju van snage Regulative br. 842/2006
- **Regulativa (Uredba)** Evropske Komisije (EU) broj **2015/2066** d 17. novembra 2015 o utvrđivanju minimalnih zahtjeva i uslova za uzajamno priznavanje sertifikacije fizičkih lica koja obavljaju ugradnju, servisiranje, održavanje, popravak, stavljanje van upotrebe električnih rasklopnih uređaja koji sadrže fluorovane gasove ili prikupljanje supstanci iz električnih rasklopnih uređaja u skladu sa Regulativom Evropskog Parlamenta i Savjeta br. (EU) 517/2014
- **Regulativa (Uredbe)** Komisije (EU) broj **2015/2067** o utvrđivanju minimalnih kriterijuma i uslova za uzajamno priznavanje sertifikacije fizičkih lica u pogledu stacionarne rashladne i klimatizacione opreme i uređaja u skladu sa Regulativom Evropskog Parlamenta i Savjeta br. (EU) 517/2014

Prema Ustavu Bosne i Hercegovine, glavne nadležnosti i obaveze nadležnih upravnih organizacija u području zaštite životne sredine i prirodnih resursa su na entitetskom nivou, dok je stvaranje strateške politike i međunarodnih odnosa, uključujući sklapanje i provođenje međunarodnih multilateralnih i bilateralnih sporazuma i ugovora, u nadležnosti države.

Na osnovu navedenog, a u skladu s odredbama Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00), izvršavanje međunarodnih ugovora je u nadležnosti države Bosne i Hercegovine, te se Savjet ministara Bosne i Hercegovine stara o izvršavanju obaveza koje proističu iz međunarodnih ugovora putem ovlaštenih institucija

Za implementaciju politika zaštite životne sredine koje su predmet međunarodnog ugovora, kao i operativno funkcionisanje istih na polju zaštite životne sredine je u nadležnosti entitetskih ministarstava za zaštitu životne sredine, i to Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju u Republici Srpskoj i Federalnog ministarstva okoliša i turizma u Federaciji BiH.

Uvažavajući odredbe Ustava BiH koji definiše nadležnosti entiteta u oblasti životne sredine, u kontekstu ispunjavanja međunarodnih obaveza po pitanju zaštite ozonskog omotača,

Ozonska jedinica BiH sa sjedištem u Ministarstvu spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH operativno djeluje putem svojih odjela u entitetskim ministarstvima za zaštitu životne sredine .

Nadležnosti MPUGiE RS

- U skladu sa **Zakonom o Republičkoj upravi („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 115/18)**, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju je, između ostalog nadležno za:
- integralnu zaštitu i unapređenje životne sredine i prirodnog okruženja
- istraživanje, unapređenje i upravljanje kroz mjere zaštite životne sredine, zaštitu ozonskog omotača, praćenje klimatskih promjena, sveobuhvatnu zaštitu dobara od opšteg interesa i prirodnih resursa.
- davanje ovlašćenja pravnim i fizičkim licima za obavljanje djelatnosti u djelokrugu ministarstva,
- ispitivanje i stručno osposobljavanje

Zakon o zaštiti vazduha (“Sl. glasnik Republike Srpske” 124/11 i 46/17)

Uređuje:

zaštitu i upravljanje kvalitetom vazduha i određuje mjere, način organizovanja i kontrolu sprovođenja zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha kao prirodnog dobra od opšteg interesa koje uživa posebnu zaštitu.

Ne primjenjuje se na:

zagađenja prouzrokovana radioaktivnim materijama, industrijskim udesima i elementarnim nepogodama

Zakon o zaštiti vazduha

čl. 51- 54: odredbe o zaštiti ozonskog omotača

čl. 51: Vlada donosi propis (na snazi je Uredba o postepenom isključivanja S000 ("Sl. glasnik RS" 94/05)), kojim utvrđuje:

- a) **Uslove i način postepenog isključivanja iz upotrebe kontrolisanih supstanci** i njihove zamjene sa alternativnim (zamjenskim) supstancama
- b) **postupanje sa tim supstancama**, zamjenskim supstancama, kao i novim kontrolisanim supstancama,
- v) **postupanje sa proizvodima** koji sadrže supstance ili su pomoću tih supstanci proizvedeni,
- g) **način provjere ispuštanja i kontrole emisija ovih supstanci**,
- d) **postupanje sa tim supstancama** nakon prestanka upotrebe proizvoda i opreme koji ih sadrže,
- đ) **način njihovog sakupljanja, obnavljanja i obrade** i
- e) **postupak izdavanja saglasnosti** za uvoz, izvoz i stavljanje u promet supstanci koje oštećuju ozonski omotač.

....

kontrolisane supstance su supstance koje oštećuju ozonski omotač su supstance prema aneksima A, B, C i E Montrealskog protokola i njihovi izomeri, čiste ili u mješavini

zamjenske supstance su fluorovani gasovi sa efektom staklene bašte i pod tim se podrazumijevaju: fluorougljovodonici, perfluorougljenici i sumpor-heksafluorid, a potencijal oštećenja ozonskog omotača im je jednak nuli

....

Propis iz stava 1. ovog člana sadrži i:

- a) **liste supstanci** koje oštećuju ozonski omotač,
- b) **listu proizvoda** koji sadrže supstance ili su pomoću tih supstanci proizvedeni,
- v) **obrasce o evidenciji kontrolisanih supstanci**,
- g) **obrasce godišnjih izvještaja** (prema odredbama međunarodnih sporazuma),
- d) **obrasce zahtjeva** koji se podnose Ministarstvu u postupku uvoza i izvoza supstanci koje oštećuju ozonski omotač i
- đ) **obrazac registarskog lista** za vođenje registra iz člana 54. ovog zakona

Uredbom se uređuju i

- kontrola i pregled uređaja u pogonu, koji sadrže kontrolisane i zamjenske supstance i rad servisera,
- prikupljanje kontrolisanih i zamjenskih supstanci iz postojećih rashladnih uređaja u pogonu,
- odlaganje starih ili neispravnih rashladnih uređaja (isključivanje iz upotrebe),
- formiranje Registra uvoza / izvoza i distribucije kontrolisanih i zamjenskih supstanci u RS,
- obaveze i način izvještavanja uvoznika, te
- obaveze i prava nadležnog ministarstva u procesu licenciranja i izdavanja kvota i dozvola za uvoz / izvoz kontrolisanih supstanci u BiH.

Razlozi za donošenje nove Uredbe

- **Usklađivanje sa Zakonom o zaštiti vazduha** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/11 i 46/17) i njegovo dosljedno sprovođenje u navedenim odredbama.
- Unapređenje odredaba postojeće **Uredbe o postepenom isključivanju SOOO** (“Službeni glasnik Republike Srpske” 94/05) , koje se odnose naročito na:
  - održavanje i kontrolu rashladnih uređaja i klima uređaja uz vođenje evidencije,
  - pravovremenu zamjenu dotrajale opreme, primjenu djelotvornih programa sakupljanja, obnove i obrade rashladnih sredstava,
  - korišćenje zamjenskih supstanci koje ne oštećuju ozonski omotač
- **Potreba za usklađivanjem propisa u RS sa Odlukom Savjeta ministara BiH** o uslovima i načinu sprovođenja Montrealskog protokola i postepenog isključivanja iz upotrebe supstanci koje oštećuju ozonski omotač („Službeni glasnik BiH“, broj 36/07 i 67/15).
- **Usklađivanje zakonodavstva** Republike Srpske u oblasti zaštite vazduha, sa zakonodavstvom Evropske unije, posebno u dijelu koji se odnosi na oblast zaštite ozonskog omotača, prema Bečkoj konvenciji o zaštiti ozonskog omotača i Montrealskom protokolu, sa amandmanima

Postupanje sa kontrolisanim i zamjenskim supstancama

Nakon prestanka upotrebe proizvoda ili opreme koji ih sadrže, postupanje sa ovim supstancama se mora vršiti tako da se spriječe njihove emisije u vazduh.

Operateri su dužni da obezbijede sakupljanje kontrolisanih i zamjenskih supstanci iz stacionarnih proizvoda i opreme, i to: rashladne i klimatizacione opreme, toplotnih pumpi, opreme koja sadrži rastvarače, sistema za zaštitu od požara i aparata za gašenje požara, **tokom održavanja ili servisiranja ili prilikom njihovog isključivanja iz upotrebe.**

Operater osigurava sakupljanje kontrolisanih i zamjenskih supstanci i za proizvode i opremu koja je van upotrebe duže od 12 mjeseci.

Poslove sakupljanja kontrolisanih i zamjenskih supstanci iz proizvoda i opreme navedenih u stavu 1. ovog člana, uključujući i prikupljanje iz izolacionog materijala, mogu da vrše **samo ovlašćeni serviseri.**

operater opreme ili sistema, u smislu ove uredbe, je pravno lice ili preduzetnik, koji upravlja, odnosno ima stvarni nadzor nad tehničkim radom proizvoda ili opreme

Sakupljene količine kontrolisanih i zamjenskih supstanci moraju se, u slučaju da je to tehnički i ekonomski opravdano, obnoviti, obraditi ili ponovo koristiti, a supstance koje se ne mogu obnoviti ili obraditi, moraju se privremeno odložiti ili uništiti, u skladu sa propisima kojima se uređuje upravljanje opasnim otpadom.

Konačno zbrinjavanje proizvoda i opreme iz stava 1. ovog člana koji su isključeni iz upotrebe, vrši se u skladu sa propisima koji regulišu upravljanje otpadom.

Sa otpadnim uljima, uljnim filterima i kompresorima koji se nalaze u proizvodima i opremi koja se stavlja van upotrebe, postupa se u skladu sa propisima kojim se reguliše upravljanje otpadom.

Član 10.

(1) **Provjera ispuštanja kontrolisanih ili zamjenskih supstanci sprovodi se za stacionarnu rashladnu i klimatizacionu opremu, toplotne pumpe i sisteme za zaštitu od požara koje sadrže 3 kilograma ili više kontrolisanih odnosno zamjenskih supstanci.**

(2) **Provjera ispuštanja kontrolisanih ili zamjenskih supstanci vrši se najmanje jednom u 12 mjeseci**, sa izuzetkom hermetički zatvorenih sistema koji sadrže kontrolisane supstance koje se koriste kao rashladna sredstva, koji su kao takvi obilježeni i sadrže manje od šest kilograma kontrolisanih supstanci.

(3) Ispuštanja utvrđena provjerama ispuštanja saniraju se odmah, a najkasnije u roku od 14 dana.

(4) Ponovna provjera saniranih ispuštanja iz stava 1. ovog člana sprovodi se u roku od 30 dana nakon sanacije.

(5) **Operater obezbjeđuje da poslove provjere ispuštanja kontrolisanih ili zamjenskih supstanci sprovodi ovlašćeni serviser zaposlen kod operatera ili kod drugog pravnog lica i da se provjera sprovodi u skladu sa procedurama dobre prakse**

Dozvola za ovlaštenog servisera

Član 52 Zakona, propisuje:

Dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se pravnom licu ili preduzetniku koji ispunjava sljedeće uslove:

- a) **registrovano je za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja ili servisiranja i provjere propuštanja kontrolisanih/zamjenskih supstanci**, ili sakupljanja i obnavljanja kontrolisanih supstanci iz te opreme
- b) **zapošljava najmanje jedno stručno osposobljeno lice** na način propisan **članom 52b.** ovog zakona, koje rukuje supstancama koje oštećuju ozonski omotač i/ili zamjenskim supstancama (prilaže kopiju uvjerenja o stručnoj osposobljenosti za zaposlena lica koja rukuju opremom) i
- v) **posjeduje opremu** za obavljanje djelatnosti predviđenih dozvolom (prilaže dokaz o posjedovanju opreme za obavljanje djelatnosti)

Ako pravno lice ili preduzetnik iz stava 1. ovog člana obavlja i **djelatnost obnavljanja** supstanci koje oštećuju ozonski omotač, prilikom servisiranja uz zahtjev iz stava 3. ovog člana prilaže se i:

- a) **dokaz o posjedovanju uređaja za sakupljanje, obnavljanje i fizičko-hemijsku analizu** korišćenih supstanci i
- b) **dokaz da raspolaže sa prostorom za privremeno skladištenje prikupljenih i obnovljenih supstanci** koje oštećuju ozonski omotač ili zamjenske supstance, kao i otpadne gasove koji po fizičko-hemijskim svojstvima ne odgovaraju kvalitetu novih supstanci.

Čl. 41 Zakona o upravljanju otpadom (Sl. Glasnik Republike Srpske” broj 111/13), propisuje da opasan otpad na lokaciji proizvođača ne može biti privremeno skladišten na period duži od godinu dana

Evidencija ovlašćenog servisera

Ovlašćeni serviser je dužan da vodi evidenciju o vrstama i količinama nabavljenih, sakupljenih, upotrebljenih i ako je primjenjivo, obnovljenih kontrolisanih i zamjenskih supstanci, tokom održavanja ili servisiranja i krajnjeg odlaganja proizvoda i opreme propisanih ovom uredbom, na posebnom obrascu i podnese je Fondu, do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, u pisanom i elektronskom formatu.

Evidencija stacionarne opreme

- Operater je dužan da vodi evidenciju o proizvodima i opremi koja sadrži 3 kilograma ili više kontrolisanih odnosno zamjenskih supstanci, na datom obrascu, te ove podatke dostavlja Fondu, u roku od 15 dana nakon puštanja u rad ove opreme odnosno sistema.
- Operater vodi evidenciju tokom cijelog radnog vijeka opreme, na posebnom Obrascu i podnosi je Fondu za zaštitu životne sredine i energetske efikasnost Republike Srpske (u daljem tekstu: Fond), do kraja februara tekuće godine, za prethodnu godinu, u pisanom i elektronskom formatu

Evidencija uvoznika

Pravna lica i preduzetnici registrovani za poslove uvoza i/ili izvoza kontrolisanih i zamjenskih supstanci dužni su da vode evidenciju o:

- 1) uvozu kontrolisanih ili zamjenskih supstanci i krajnjim korisnicima tih supstanci i to o uvezenim količinama za svaku supstancu posebno, količinama stavljenim u promet na domaće tržište, po supstanci i njenoj krajnjoj namjeni, kao i o postojećim zalihama i
- 2) izvozu kontrolisanih ili zamjenskih supstanci i to o izvezenim količinama navedenih supstanci, posebno utvrđujući količine izvezene u svaku zemlju pojedinačno, o bilo kojim količinama sakupljenih kontrolisanih supstanci izvezenih u cilju obnavljanja, obrade i/ili termičkog tretmana, kao i o postojećim zalihama.

Pravna lica i preduzetnici dužna su da navedene podatke vode na Obrascu Godišnjeg izvještaja, koji podnose Fondu, do kraja februara tekuće godine, za prethodnu godinu, u pisanom i elektronskom formatu.

Ministarstvo je dužno da:

- **izdaje dozvole pravnim licima i preduzetnicima** u skladu sa Zakonom, putem svog predstavnika u Ozonskoj jedinici BiH, učestvuje u određivanju godišnje kvote za uvoz pojedinih kontrolisanih supstanci za potrebe pravnih lica i preduzetnika na području Republike Srpske, kao i godišnjih kvota za uvoz kontrolisanih supstanci koje se koriste za laboratorijske, analitičke ili kritične primjene i kontrolisanih supstanci koje se koriste kao procesni agensi (u daljem tekstu: posebne namjene),
- **daje prethodno mišljenje za uvoz/izvoz** kontrolisanih supstanci, prije izdavanja licence za uvoz/izvoz kontrolisanih supstanci od strane Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine,
- **daje prethodnu saglasnost prije određivanja pojedinačnih kvota i dozvole za uvoz pojedinačno odobrenih kvota** uvoznicima iz Republike Srpske,
- **daje saglasnost na uvoz kontrolisanih supstanci**, zamjenskih supstanci i mješavine zamjenskih supstanci,
- **daje saglasnost na uvoz kontigenta kontrolisanih supstanci za posebne namjene i proizvoda koji ih sadrže**,
- **dostavlja izvještaj** Ozonskoj jedinici Bosne i Hercegovine putem Ozonske jedinice Republike Srpske o:
  1. uvozu/izvozu kontrolisanih supstanci i
  2. utrošku kontrolisanih supstanci po pojedinim potrošačima/klasama potrošača na području Republike Srpske.

Registar pravnih lica

Na osnovu podataka pribavljenih u skladu sa Zakonom i Uredbom, Fond vodi Registar pravnih lica i preduzetnika koji obavljaju djelatnosti uvoza, izvoza, stavljanja na tržište i rukovanja sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama, na posebnom obrascu

Krajnji korisnici uvezenih kontrolisanih odnosno zamjenskih supstanci mogu biti samo pravna lica odnosno preduzetnici, koji su pribavili dozvolu Ministarstva u skladu sa Zakonom.